

‘Advocaten onderschatten het belang van feiten’

‘Advocaten storten zich te snel op het juridische’, zegt Ruth de Bock. Ze promoveerde op de feitenvaststelling in civiele zaken.

Michel Knapen

De civiele rechter stelt lang niet altijd de feiten voldoende nauwkeurig vast. Dat ligt aan de weinig actieve houding van de rechter, maar ook aan de advocaat, die het belang van de feiten onderschat. Dat betoogt Ruth de Bock in haar proefschrift *Tussen waarheid en onzekerheid: over het vaststellen van feiten in de civiele procedure*, waarop ze in mei aan de Universiteit van Tilburg cum laude promoveerde. De Bock werkt als vicepresident in het Gerechtshof Amsterdam.

Omdat de rechter per definitie niet aanwezig was bij de zaak waarover hij moet beslissen, moet hij zich volledig richten op informatie over de feiten die partijen aandragen. Echter, te snel neemt de rechter genoegen met wat op tafel ligt, stelt De Bock: ‘Hij gaat niet tot de bodem.’ Hoge productienormen, tijdsdruk en strakke financiële kaders staan daar vaak aan in de weg. ‘Maar zo dwalen we langzaam af van waarover het moet gaan in de civiele procedure: de feiten correct vaststellen, de werkelijke gang van zaken zo veel mogelijk achterhalen en op basis daarvan een goede beslissing nemen. Mijn boek is ook een oproep om terug te keren naar de kern van het rechtersvak.’

Met de ‘gemakkelijke’ methoden die rechters hebben ontwikkeld om snel een beslissing te kunnen nemen, wordt lang niet altijd recht gedaan aan de feiten zoals die zich hebben voorgedaan. ‘De rechter moet meer energie steken in de feitenvaststelling, door bijvoorbeeld vaker een bewijsopdracht te geven,’ oppert De Bock. ‘De tendens is om dat juist minder te doen. Getuigen en deskundigen oproepen

Foto: Jeann van Linggen

‘Mijn boek is ook een oproep om terug te keren naar de kern van het rechtersvak’

Maatstaf

In haar proefschrift gaat De Bock uitvoerig in op de vraag wanneer, na bewijslevering, de rechter een feit bewezen acht. Zij formuleert hiervoor een bewijswaarderingsmaatstaf, waarmee zowel advocaten als rechters meer houvast kunnen krijgen bij de vaak lastig te beantwoorden vraag of er voldoende bewijs is aangedragen.

en nadere stukken vragen is natuurlijk duurder. Maar partijen raken ook enorm gefrustreerd wanneer de rechter onvoldoende moeite doet om de feiten te achterhalen.’

Wat hierin meespeelt, is dat rechters ook een beetje op hun intuïtie varen en al snel oordelen: het horen van die getuige vind ik niet nodig, ik wéét het nu wel en uit dat getuigenverhoor komt waarschijnlijk toch niets. Maar een getuigenverhoor kan wel degelijk het aanvankelijke beeld dat de rechter van een zaak had, laten kantelen. De Bock pleit er dan ook voor dat

rechters meer doen aan ‘uitgestelde oordeelsvorming’ en niet te veel varen op hun intuïtie die achteraf onjuist kan blijken te zijn. Om diezelfde reden moet de rechter tijdens een getuigenverhoor niet te snel bepaalde vragen van advocaten afkappen, omdat die ‘niet relevant’ zouden zijn.

Niet wachten op bewijsaanbod

Ook advocaten valt echter het nodige te verwijten. ‘Die geven soms onvoldoende informatie over de feiten. De advocaat stelt te weinig, en de rechter oordeelt dan te snel. De advocaat stort zich te snel op de juridische aspecten van een zaak. Overeenkomst, causaal verband, toerekenbare tekortkoming – daarop lijkt de zaak zich te concentreren. Maar als rechter wil ik ook weten wat de achtergronden waren van de overeenkomst, welke auto precies werd verkocht, wie *zijn* die contractspartijen, dus de feiten. Die worden door advocaten vaak slechts op hoofdpunten samengevat.’ Niet genoeg – en als de rechter dan

>>

>>

zelf ook weinig actief is, komen de feiten niet boven tafel.

Advocaten doen wel regelmatig een bewijsaanbod, maar de rechter gaat daar lang niet altijd op in. Beter is het, zegt De Bock, wanneer advocaten al direct met alle bewijsmiddelen komen en dus niet wachten op de eventuele honorering van een bewijsaanbod. 'Dat is een achterhaalde processtrategie. Advocaten moeten dat vóór zijn, maar dat dringt te weinig tot hen door.' Wie succesvoller wil procederen, moet dat wel toepassen, aldus De Bock.

Niet alleen schiet het aandragen van de feiten tekort, ook zouden advocaten meer achtergrondinformatie over een zaak aan de rechter moeten verstrekken. De Bock: 'In een kwestie over telemarketing: vertel ook eens hoe dat bedrijf normaal opereert. Of een conflict over de levering van witlof met bruine vlekjes: hoe werkt de witlofteelt? Alsof wij rechters dat allemaal maar weten. De advocaat weet dat meestal wel, na een gesprek met zijn cliënt, de witlofteiler. Het kost hem dus weinig extra moeite om dat de rechter mede te delen. Nu blijft er vaak veel in de lucht hangen. En het eind van het liedje is dat de rechter zegt dat stellingen onvoldoende gemotiveerd of onvoldoende zijn toegelicht, en dat om die reden aan de stellingen wordt voorbijgegaan.'

- Het proefschrift: R.H. de Bock, *Tussen waarheid en onzekerheid: over het vaststellen van feiten in de civiele procedure* (Kluwer), serie Burgerlijk Proces & Praktijk, deel XI, 409 p., ISBN 978-90-13-09116-8, € 64,50.

Contact met het bureau van de orde

Postbus 30851, 2500 GW Den Haag
Neuhuyskade 94, Den Haag

Algemene informatie	070-335 35 35	info@advocatenorde.nl
N.a.w.-gegevens advocatuur	070-335 35 29	info@barbeheer.nl
Centrale Controle Verordeningen	070-335 35 26	ccv@advocatenorde.nl
Landelijke financiële bijdrage	070-335 35 23/21	finorg@advocatenorde.nl
Communicatie (o.a. brochures)	070-335 35 52	pr@advocatenorde.nl
Kwaliteitszorg	070-335 35 71/78	
Fax algemeen	070-335 35 31	
Helpdesk		
BalieNet-certificaten	070-335 35 86	certificaat@advocatenorde.nl
Overige vragen van advocaten	070-335 35 54	helpdesk@advocatenorde.nl
Opleiding		
Beroepsopleiding (09.00-12.00 u)	070-335 35 55	opl@advocatenorde.nl
Voortgezette Stagiaire Opleiding (VSO)	070-335 35 58	vso-po@advocatenorde.nl
Onderhoud vakbekwaamheid (PO)	070-335 35 58	vso-po@advocatenorde.nl
Vrijstellingen BO en VSO	070-335 35 41	pb@advocatenorde.nl

Agenda

OMGANGSVORMEN TUSSEN POLITICI EN RECHTERS

Bestaan er omgangsvormen tussen politici en rechters? Zo ja, wat houden die in? Hierover wordt op 8 september in de Oude Zaal van de Tweede Kamer (Binnenhof 1a) gesproken door onder anderen professor Hans den Tonckelaar, voormalig Staatssecretaris van Justitie Ella Kalsbeek en professor Tijn Kortmann. Om 13.00 uur opent Gerdy Verbeet, voorzitter van de Tweede Kamer, het symposium dat om 17.15 wordt afgesloten. Aanmelden kan via mailadres symposia@cpo.ru.nl onder vermelding van naam, kantoorgegevens en functie.

CRITERIA VOOR STRAFBAARSTELLING

Op 1 september 1886 trad het Wetboek van Strafrecht in werking; in de 125 jaar sindsdien is de discussie wat onder het strafrecht zou moeten vallen, regelmatig gevoerd. Op 9 september doet het symposium De criteria voor strafbaarstelling in een nieuwe dynamiek daar en schepje bovenop. Van 9.30 tot 17.00 uur kan men in het Leidse Academiegebouw (Rapenburg 73) luisteren naar onder andere Raad van Statenlid W. Sorgdrager. Deelnemen kost 50 euro en aanmelden kan bij Ard Schoep via mailadres g.k.schoep@law.leidenuniv.nl.

SYMPOSIUM RECHT & ICT

Ter gelegenheid van het 10-jarig bestaan van de Bachelor/Master opleiding Recht en ICT wordt op 16 september het symposium Recht & ICT: Law in the information society georganiseerd. Naast de dagvoorzitter drs. J.W. Broekema (voormalig CBP-lid) geven onder anderen C.N.J. de Vey Mestdagh (Hoofd Centrum Recht en ICT) en Eerste Kamerlid H. Franken acte de présence. Het symposium vindt plaats in het Harmoniegebouw (Oude Kijk in 't Jatstraat 26) en duurt van 13.00 tot 17.00 uur.

BIJEENKOMST GEZELSCHAP VOOR INTERNATIONAAL STRAFRECHT

Tijdens deze bijeenkomst (op 21 september van 19.00 tot 21.00 uur in Kantoren Stichtage (boven Den Haag CS, Koningin Julianaplein 100) verzorgt Jannemieke Ouwerkerk (Universiteit van Tilburg) de lezing De toepassing van het beginsel van wederzijdse erkenning in de Nederlandse strafrechtspraktijk. Deze lezing verschaft een overzicht van de stand van zaken en is vrij toegankelijk. Aanmelden wordt op prijs gesteld en kan via mailadres gis.secretariaat@gmail.com; voor meer informatie kunt u terecht op maastrichtuniversity.nl.

RECHTEN VAN HET KIND

Hoe zijn nieuwe kunstmatige voortplantingstechnieken te beoordelen in het licht van artikel 7 IVRK? Deze en andere vragen worden behandeld tijdens het seminar van het Centre for Children's Rights Amsterdam, dat plaatsvindt op 21 september van 14.00 tot 17.30 uur in het Bethaniënklooster, Barndesteeg 6B in Amsterdam. Mw. J.J.M. Schlicher en mw. P.J. Montanus verzorgen een bijdrage vanuit de advocatuur. Inlichtingen en aanmelden kan via mailadres t.dewit@uva.nl; voor meer informatie kunt u terecht op jur.uva.nl/ccra en deelname kost 80 euro.

ORDE JAARCONGRES

Op vrijdag 23 september vindt het Jaarcongres van de Nederlandse Orde van Advocaten plaats in het Chassé Theater te Breda. Onder het dagvoorzitterschap van Winfried van den Muijsenbergh (Ondernemingsrecht bij Loyens & Loeff) zal het thema Ethische dilemma's, grenzeloos onder andere behandeld worden door Shula Rijxman (CEO IDTV). Cabaretière Sara Kroos besluit de ochtend met een gesproken column. Het middagprogramma biedt sessies over ethische dilemma's. Zie advocatenorde.nl.